HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ועוד אם איתא. דלרשינן קל וחומר גבי בהמה מבכור בהמה טהורה נפטרו לויס דהא בהמה טהורה דילהו הפקיעה בהמת ישראל: **אלמה תנן כו'.** בפרק שני (לקמן דף יג.): **אלא אמר רבא.** גבי בהמה לא דרוש רבנן קל וחומר מדאיצטריך לאקושי בכור בהמה טומאה לבכור אדם דכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה דכתיב [1]תחת בכור בני ישראל ואת בהמת אדם אמר אביי הכי קאמר כהנים ולוים פטורין בהמתם מקל וחומר [2] אם הפקיעה בהמתם של לוים בהמה של ישראל במדבר דין הוא שתפקיע את של עצמן א"ל רבא והא [3] פטרו אינהו קתני ועוד אם איתא אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו אלמה תנן [4]לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא מפדיון הבן ופטר חמור אלא אמר רבא הכי קתני [5] [א]כהנים ולוים (ה) פטרו הן עצמן מקל וחומר אם הפקיעה [6] קדושתן של לוים קדושת של ישראל במדבר לא יפקיע את של עצמן אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן אמר קרא [2] אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה כל שישנו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה וכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה אמר ליה רב ספרא לאביי לדידך דאמרת בהמתם בן לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע [7] דלא הוה ליה שה [7]דליפקע לא ליפקע בין לדידך בין לרבא בן חדש דאפקע ליפקע פחות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע לויה לא תיפקע אלמה [8] אמר רב אדא בר אהבה [2]לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי [9]דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהן [3]והכהנים הלוים בני צדוק ולדורות

אינהו פטרי אדם פטר בהמה בהמה פטרה דכתיב [1]קח את הלוים [6]תחת בכור בבני ישראל ואת בהמת הלוים תחת בהמתם אמר אביי הכי קאמר כהנים ולוים פטורין בהמתם מקל וחומר [6] אם הפקיעה בהמתם של לוים בהמה של ישראל במדבר דין הוא שתפקיע את של עצמן א"ל רבא והא [3] פטרו אינהו קתני ועוד אם איתא אפילו מבכור בהמה טהורה נפטרו אלמה תנן [4]לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא מפדיון הבן ופטר חמור אלא אמר רבא הכי קתני [5] [א]כהנים ולוים (ה) פטרו הן עצמן מקל וחומר אם הפקיעה [6] קדושתן של לוים קדושת של ישראל במדבר לא יפקיע את של עצמן אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן אמר קרא [2] אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה כל שישנו בבכור אדם ישנו בבכור בהמה טמאה וכל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה אמר ליה רב ספרא לאביי לדידך דאמרת בהמתם בן לוי דהוה ליה שה דאפקע ליפקע [7] דלא הוה ליה שה [7]דליפקע לא ליפקע בין לדידך בין לרבא בן חדש דאפקע ליפקע פחות מבן חדש דלא אפקע לא ליפקע לויה לא תיפקע אלמה [8] אמר רב אדא בר אהבה [2]לויה שילדה בנה פטור מחמש סלעים הא לא קשיא כדמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא דאמר פטר רחם בפטר רחם תלה רחמנא ואהרן שלא היה באותו מנין לא ליפקע דתניא למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים שלא היה באותו מנין אמר קרא הלוים הוקשו כל הלוים זה לזה כהנים מנלן כדרבי יהושע בן לוי [9]דאמר ר' יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהן [3]והכהנים הלוים בני צדוק ולדורות

דין הוא שתפקיע את של עצמן גרם ומי גרם שתפקע לא גרם אח: **והא** פטרו אינהו קתני. מריש קתני והכהנים ולוים פטורין לא קשה מידי דליכא לפרס פטורין מלקדש פטרי חמוריהן דלא פטורין הן עצמן אבל פטרו משמע פטרו אינהו: **ועוד אם איתא.** דלרשינן ק"ו [8] גבי בהמה מבכור בהמה טהורה ליפטרו לויס דהא בהמה דילהו הפקיעה בהמת ישראל דטהורה ומ"ש מ"כ לקמן דנקט שה מ' של בן לוי פטר כמה פטרי חמור של ישראל אמאי לא נקט בהמה טהורה דליכא למימר דבבהמה טהורה לא פטר שה אחד כמה בכורות דטהורות דישראל אבל דוקא בפטרי חמור אבל בטהורה מנו אחד כנגד אחד [9] דקאמר מה שפטרו בהמת לוים של ישראל בין טמאה בין טהורה מנהמת מתת בהמתם נפקא ליה לקמן בהמה אחת מתת בהמתן הרבה משמע בין טמאה בין טהורה [1] ק"ל ר' מניגא דלקמן נקט מה שיכול לנהוג עכשיו ועוד יש לפרש [2] מתמיהין דלקמן אמת מה טעם פודה וחוזר ופודה משום דשה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמור של ישראל במדבר אבל מה שפטר שה אחד של בן לוי במדבר כמה בכורות דטהורה של ישראל לא נהג אבל אותה שעה דעכשיו אין להם פדיון אבל יש בהן קדושת הגוף ומ"ת ואמאי מקי קפבר אמאי לא עבדי ק"ו דטהורה ק"ל קפבר לענין טהורה שיש בהן קדושת מזבח לא שייך למימר פוטרין את של עצמן מק"ו דפוטרין של ישראל דכהנים ולוים קרובים לגד מזבח יותר מבל ישראל: **אם** הפקיעה קדושה של לוים כו'. ומ"ת מאי ק"ו הוא זה והא פשוט הלוים הפקיעו בכורות ישראל אבל בכורי לוים לא הפקיעו בלוים כלום כדלקמן והיכי עביד ק"ו בכורי לוים אבל מינו שהפקיעו שום דבר ק"ל הכי דייק ק"ו [3] קדושת לוים אבל שהלוי הפקיע קדושת בכורות ישראל מ"כ לוי בכור דין הוא שלוים שלו יפקיע עצמן וכן פ"ה ולהכי קאמר לקמן דאין בכור מפקיע בכור [4] לוים של לוי אין מפקיע אבל בכורות של עצמן ובכורות של ישראל ומ"מ מ"ע דרבא דלית ליה ק"ו דאבאי דבהמה והא ק"ו גמור הוא ופ"ה הייני טעמא דלא דרשי ק"ו גבי בהמה [5] דלאיצטריך לאקושי בכור בהמה טמאה לבכור אדם לגמורי כל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה כדלקמן ש"מ גבי בהמה [6] לא אתייא למדרש ק"ו ואין הלשון משמע כפירושו דמדקאמר אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן משמע דאיצטריך הקישא לגמורי אבהמה טמאה ולא לגלוי אטהורה דלא עבדי ק"ו ועוד דדילמא איצטריך הקישא לכדדרשינן לקמן בשמעתא דבכור בהמה טמאה לא תחלוק בו בין לדורות בין באותה שעה בשה ולדורות נמי נפקא מינה בהמה דרשא דגמרי מינה פודה וחוזר ופודה כמו שפטר במדבר שה אחד של בן לוי כמה פטרי חמור של ישראל ועוד איצטריך לר' אלעזר דדרש בסוף פרקין (יב:) מה בכור אדם חייב באחריותו אף בכור בהמה חייב באחריותו וא"ל היינו טעמא דרבא דדווקא באדם שקודשת לויה גורמת הפקעת בכורה שייך לעשות ק"ו אבל בבהמה שאין קדושת הגוף של לוים שתפקיע את עצמו. פ"ה לרבא פוטרין דמתמיהין איירי בפדיון הבן וקשה דבפטר חמור [7] עפקינן ופר"ת דף ה"ק מתמיהין כהנים ולוים פטורין מפדיון פטר חמור מה טעם דהם עצמן פטורין מק"ו לכן אתמעינן בהמה טמאה מדלאתקש לאדם ולשון הכי קאמר ק"ק לפי זה: **דלא** הוה ליה שה דאפקע לא ליפקע. וא"ת מ"מ ק"ו מיהא איתא דהא שה של בן לוי פטרי חמור של ישראל אבל שאר לוים שלא היה להם שה וא"ל אין לו הם שה ומ"ל אין לו אחד מתת בהמה של ישראל ומ"מ בדליה כשים לו עבדינן ק"ו: **בן** חדש דאפקע ליפקע. לא קאמר בלוי בכור בן חדש דאפקע בכור ישראל ליפקע דאין בכור אפקע בכור אלא ה"ק בן חדש דיש בה לוויות שבו להפקיע בכורות ישראל ליפקע בכורות עצמו כיון שכיולא בו בפשוט אפקע בכורות ישראל אבל אותו שהיה אפקע בו בהמה שעה לא אפקע בכורות של עצמן ומע"פ שאחרי כן נעשה בן חדש וכן בבכורות משם ואילך דכיון דבאותה שעה לא לוויות כדלדרש בסמוך והיו בהוייתן יהו: **בפטר** רחם תלה רחמנא. פ"ה כיון דרחם דהך לויה הוא [אין] משכחת לוויה כולן פוטרין אפי' פחות מבן חדש בן לויה [2] פטור משמע ארש"ל הך פרכא לענין פטור בהמה שהורה של לוים דאפי' פטרו אינהו בהקשו כל הלוים כולן זה לזה ואין משמע דין [3] אבל לגמרי אתרמא בשאינו בפטר רחם [4] בבן לוי שהוא פחות מבן חדש אין בו שום גריעותא אלא בשה שהוא פחות מבן חדש והרי הוא בן לוי וכיון דבפטר רחם תלה רחמנא [5] מה שהוא בן לוי משייהו לוי ואע"פ שאין אביו לוי: **ואהרן** שלא היה באותו מנין.[6] פ"ה לא הוא ולא בהמותיו אלא שהקפיעו כולן לא לפקעו בכורה דידיה משמע שהוא כמו כן הקשות דלא לפקע בכורת עצמו וא"ל לומר כן דלא היה אהרן בכור דמריס גדולה ממנו ג' שנים כדאמר במדרש [ויק' פ' שמות] כמו שהיה אהרן גדול ממשה ג' שנים וא"ת מאי קשה ליה מאהרן טפי מג' מאות בכורים של לוים שלא נמנו בהדי כ"ב אלף כדלקמן ויש לומר נהי דלענין כ"ב אלף לא נמנו משום דליו לבכור שיפקיע עצמו מכל מקום נמנו במנין לויס אבל אהרן לא נמנה כלל:

מה

ג) [ל"ל כל בכור], ב) פטרו קתני דמשמע אינהו כל"ל. ל"ק, ג) לקמן יג., ד) ל"ל דלפקע, ה) [לקמן מז. תוליז קנב.], ו) יגמות פו: תוליז כד: תמיד כז., ז) טהורה. ל"ק, ח) [נדל"ל גבי לוי פטוט בן חדש], ט) דהא מה שפטרו בהמת לוים של ישראל מבהמת מתת בהמתן נפקא ליה. ל"ק, י) וי"ל דל. ל"ק, כ) דלקמן טעם דמתמי' אתא לפרס מה טעם כו'. ל"ק, ל) אם קדושת לוויות הפקיע. ל"ק, מ) דלוויות. ל"ק, נ) מדאיצטריך. ל"ק, ס) טהורה לא כו'. ל"ק, ע) נמי עפקינן. ל"ק, פ) דפוטר של. ל"ק, צ) דלא אמר הכתוב ולקמת. ל"ק, ק) נמי פטור משמע שרוצה לפרק הך כו' רחם בלוים ונו' שהוא פחות בן חדש נמי עד שניים. ל"ק, ר) דבן. ל"ק, ש) והוא בן לוי ומשיהו לוי וה"ל בנן לויס ואע"פ כו' ל"ל. ל"ק,

תורה אור השלם

1. קַח אֶת הַלְּוִיִּם תַּחַת כָּל בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְּוִיִּם תַּחַת בְּהֵמָתָם וְהָיוּ לִי הַלְּוִיִּם אֲנִי יְיָ: במדבר ג מה
2. כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל בָּשָׂר אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיְיָ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה לָּךְ אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת בְּכוֹר הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה: במדבר יח טו
3. וְהַכֹּהֲנִים הַלְּוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל מד טו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כהנים ולוים פטורין:

מוסף רש"י

וזה אחד מהן. זה מפורש מסולן לכך נקוט ליה במילתיה (המפרש תוי"ט כז). **והכהנים הלוים בני צדוק.** דע"ל לעזק כהן כהן וקני להו לבניו לוים על שם שמצנו לוי הס, ואי שמעתי לוים שמשים, כמו (במדבר יח) וילוו עליך וגו' (חולין כד:).

רבינו גרשום

קס"ד השתא הלוים גופייהו אקמריגן אם פטרו פטרי חמורי ישראל במדבר כדכתיב ואקח את הלוים תחת כל בכור וגו' דין הוא שיפטרו פטרי חמורים של עצמן. וקא מתמה גמרא וכי אינהו גופייהו לוים פטור מפטרי חמורים במדבר: אדם אדם פטר. שבן לוי היה פוטר בכור אדם של ישראל ובהמתן כבשים שלהן פטרו פטרי חמורי ישראל דכתיב קח את הלוים תחת כל בכור וגו': אמר אביי הכי קאמר תריץ מתני' ג) פטורין בהמתן מק"ו אם הפקיע בהמתן וכו'. וה"ה לאביי הן הן עצמן שהפקיעו בכורי בנ"י דין שיפקיעו בכורי בניהן של עצמן: א"ל רבא והיכי מצית לפרושי באם הפקיעה בהמה והא פטרו קתני ולא פטרה דמשמע דבאינהו גופייהו קא מיירי מתני': ועוד אם איתא. דפטרה בהמתן קתני כדקאמרת אפי' בכור בהמה טהורה נמי ניפטורו אלמה תנן לא נפטרו כו'. משום דכתיב אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטהורה תפדה: אלא אמר רבא. הכי קאמר וכו' אשכחן אדם דפטור בכורי לוים מק"ו דאמרן: בכור בהמה טמאה. דפטירי כהנים ולוים מנא לן: אמר קרא אך כו' כל שיש בבכור אדם. כגון ישראל דצריך לפדותו ישנו נמי בפטר חמור דצריך לפדותו: וכל שאינו בבכור אדם. [כגון לוים] דמאמרן דפטירי מק"ו פטירי נמי מפדיון בכור בהמה טמאה: א"ל רב ספרא לאביי לדידך דאמרת. אם הפקיעה בהמתן וכו' אם כן בן לוי דהוה ליה שה דאפקע פטר חמור דישראל פקע פטר חמור דידיה דליפטר הואיל ופטר את של ישראל ודלא הוה ליה שה דאפקע לא ליפקע נמי דידיה: ובין לדידך ובין לרבא. אפי' אביי דאמר אם הפקיע בהמה סבירא ליה נמי דלוים עצמן נמי הפקיעו קדושת בכורי ישראל וקאמר ליה א"ל לטעמא דידכו בן חדש דכתיב מבן חדש ומעלה דאפקע ליפקע דליפטר בכורו: לויה נמי דלא אפקעה דכל זכר כתיב לה תפקע בכורה. אלמה אמר רב כו': דאמר בפטר רחם תלה רחמנא כלומר דלא שדינן בנה בתר ישראל אלא בתר דידה דבפטר רחם תלה רחמנא ולויה היא משבט לוי בהכורה שאילו היתה לויה זכר והיה בכור היה פטור אף בנה נמי בא מאותו רחם שהיה פטור מן הבכורה אם היתה זכר: ואהרן שלא היה במנין הלוים של כ"ב אלף לא ליפקע בכור שלו במדבר הואיל ולא מפקע: למה נקוד על אהרן שבחומש הפקודים. דכתיב כל פדויי הלוים אשר פקד משה ואהרן ובניו שלא היה באותו מנין דכל נקודה בא למעוטי: הוקשו הלוים כולן זה לזה. כשם שבן חדש דפטר פטור בכורו כן פחות מבן חדש דלא פטר פטור נמי בכורו: זה אחד מהן. מכ"ד והכהנים הלוים מה מצינו כאן בפירוש דכהנים איקרו לוים אף היכא דכתיב לוים לחודייהו משמע נמי הכהנים: ולדורות מנלן.

ג) נגאלה דל"ל מרץ מתני' המי דכהנים ולוים פטורין וכו':

חילול א"כ קדושת הגוף נמי וכן מצאתי בגליון אחד דז"ל ועוד אם איתא וכו' פ"ה דהא בהמה טהורה וכו' וקשה דבפי' החומש פי' קבוקנטרס אף שם בהמה טהורה ואביי לא ס"ל האי טעמא דבכור טהורה דשייך קדושת הגוף לא שייך לומר ק"ו עכ"מ. עוד מצאתי בגי' וא"ת ואביי אמאי לא עביד ק"ו בטהורה וי"ל דס"ל דלא עבדינן ק"ו אבל טהורה דיש בה צד מזבח כלל עבדינן ק"ו אבל טהורה לא שייך למימר אף לוים מישראל דנהי דפטירי בהמתן של לוים בהמה טהורה דישראל לא יפטרו הלוים עצמן דכיון דלוים עצמן קריבין לצד מזבח יותר מישראל אבל בהמה טהורה של לוים קדושת בכור בהמה טהורה של ישראל דלא נהירא למוהר"פ ז"ל דלא מצינו בשום מקום משום דשייך בלוים יותר מגבי ישראל לכן נראה הך דר"פ ז"ל ולפי' צ"ל דאביי יתרץ דהאי ק"ו לא ניתן לדידיה גבי בהמה טמאה דהוקבעה גבי ישראל מכח בהמתן של לוים איכא למילף למיפטר בהמה טמאה לא הוקפעה לא הוקפעה נמי של לוים עכ"מ: ז) (א"נ) אלא לגמרי מיתרצא בהך שנויא והכי פי' בפטר רחם תלה רחמנא כלומר פטור בכורה תלוי בפטר רחם של לוים הלכך מה שהוא בן לויה מועיל להקפיע כאילו היה אביו לוי. תוספות חיצוניות: ז) ואהרן שלא היה באותו מנין וא"א דאה"נ וי"ל דהיה לו כן בקבלה דפקעי. תוס' חיצוניות:

ח) אם הפקיעה בהמתן וכו' פי' שהלוים הפקיעו פטר חמור:
ט) כהנים ולוים פטרו עצמן מק"ו. וא"ת בלא ק"ו תיפוק ליה מתשובת ריב"ז להגמון וכו' כן מצאתי וע"כ צריך לומר הכי והאמת כן דאל"כ קשו קראי אהדדי וי"ל דמילתי' דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא א"נ מפני שאמת הדבר דהפקיעו עצמן מכח ק"ו דהכא תירץ לקמן הכי דלא קשה קראי אהדדי ע"כ תוס' חיצוניות ח) באדם י"ל קו' מצינו לשנויי אלא דישראל לחודייהו עכ"ל לפי שמקצתן פטרו הלוים ומקצתן הוצרכו לפדות עצמן אבל בכורי הלוים שכולן פדו את עצמן לא הוזקק למנותן תוס' הרא"ש ז"ל כך מצאתי כתוב על הגליון ולא ידעתי את מקומו היכן חניותו: ט) הפקיעה קדושה וכו' כ) דעוד נראה דאי איתא דחמורי הלוים היו תחת פטרי חמורי ישראל ה"נ דהוה אמרי' ק"ו וכמו גבי הלוים שפטרו בכורי [ישראל] אבל כאן שה של לוים הפקיע פטרי חמוריהם ולא הפקיע חמור וטעמא דאביי דלא עביד ק"ו בבהמה טהורה י"ל דלא שייך ק"ו במידי דקדוש קדושת הגוף ועוד דמשמע בפי' החומש דבהמתן שהורות של ישראל לא נפטרו ובהמת הלוים תחת בהמתם בשה של לוים תחת פטרי חמורים של ישראל קאמר ולא תחת בכור בהמה טהורה וניחא השתא הא דנקט לקמן [שה אחד] של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים של ישראל ולא נקט פטרי טהורות של ישראל והא דקאמר הכא אם איתא מבכור בהמה טהורה נמי נפטרו יש לפרש בדוחק דהקשה לאביי כיון דעבדת ק"ו אע"פ שלא פטרו חמוריהם אז חמורי ישראל אלא שה הוא דפטרן א"כ נמי נימא ק"ו לבהמה טהורה דאם הפקיע שה אח החמורים יפקיעו את עצמן. תוס' כתיבת יד: ז) דלא הוה ליה שה לא ליפקע. קשה לי מאי פריך דלא הוה ליה שה לא ליפקע נימא דאין הכי נמי ולא דבר הכתוב בבכורי בהמת הלוים אותם שלא היה להם שה כמו שלא דבר הכתוב בבכורי הלוים אלא שמתוך המנין של לוים אנו למדין שקדושת לוים הפקיעה את בכורתן הילכך נראה לפי' דעיקר הפריכא לדורות דבן לוי שלא היה לו שה באותה שעה לא הוא ולא זרעו לדורותיו ומתני' סתמא קתני הלוים פטורים והשתא מיתרצא נמי פירכא קמייתא דאפי' אם הפקיעה בהמת לוי את בהמת לוי אפ' כיון פריך שפיר לדורות. ע"כ תוס' הרא"ש ז"ל: ט) ועוד אי איתא דדרשינן ק"ו וכו' הקפיעה בהמת ישראל הטהורה כך פי' בקונטרס. משמע שר"ל דהא דקאמר לא נפטרו מבכור בהמה טהורה היינו עכשיו אבל במדבר נפטרו הכא וא"ת וכו'. תוס' חיצוניות וא"ת א"כ מאי קאמר ר' חנינא לקמן שה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים וכו' הוה מצי למימר כמה פטרי שיים וי"ל משום דאתא לפרושי מתני' דפודה בו כמה פעמים דאיירי

יא מיי' פי"ט מהל' בכורים הל"ט ועוש"ע יו"ד סי' שה סעי' יח:
יב מיי' שם [הל"י] והל"ט ועוש"ע שם:

שיטה מקובצת

ח) אם הפקיעה בהמתן וכו' פי' שהלוים הפקיעו פטר חמור:
ט) כהנים ולוים פטרו עצמן מק"ו. וא"ת בלא ק"ו תיפוק ליה מתשובת ריב"ז להגמון וכו' כן מצאתי וע"כ צריך לומר הכי והאמת כן דאל"כ קשו קראי אהדדי וי"ל דמילתי' דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא א"נ מפני שאמת הדבר דהפקיעו עצמן מכח ק"ו דהכא תירץ לקמן הכי דלא קשה קראי אהדדי ע"כ תוס' חיצוניות ט) באדם י"ל קו' מצינו לשנויי אלא דישראל לחודייהו עכ"ל לפי שמקצתן פטרו הלוים ומקצתן הוצרכו לפדות עצמן אבל בכורי הלוים שכולן פדו את עצמן לא הוזקק למנותן תוס' הרא"ש ז"ל כך מצאתי כתוב על הגליון ולא ידעתי את מקומו היכן חניותו: ט) הפקיעה קדושה וכו' כ) דעוד נראה דאי איתא דחמורי הלוים היו תחת פטרי חמורי ישראל ה"נ דהוה אמרי' ק"ו וכמו גבי הלוים שפטרו בכורי [ישראל] אבל כאן שה של לוים הפקיע פטרי חמוריהם ולא הפקיע חמור וטעמא דאביי דלא עביד ק"ו בבהמה טהורה י"ל דלא שייך ק"ו במידי דקדוש קדושת הגוף ועוד דמשמע בפי' החומש דבהמתן שהורות של ישראל לא נפטרו ובהמת הלוים תחת בהמתם בשה של לוים תחת פטרי חמורים של ישראל קאמר ולא תחת בכור בהמה טהורה וניחא השתא הא דנקט לקמן [שה אחד] של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים של ישראל ולא נקט פטרי טהורות של ישראל והא דקאמר הכא אם איתא מבכור בהמה טהורה נמי נפטרו יש לפרש בדוחק דהקשה לאביי כיון דעבדת ק"ו גבי בהמה [5] דלאיצטריך לאקושי בכור בהמה טמאה לבכור אדם לגמורי כל שאינו בבכור אדם אינו בבכור בהמה טמאה כדלקמן ש"מ גבי בהמה [6] לא אתייא למדרש ק"ו ואין הלשון משמע כפירושו דמדקאמר אשכחן אדם בהמה טמאה מנלן משמע דאיצטריך הקישא לגמורי אבהמה טמאה ולא לגלוי אטהורה דלא עבדי ק"ו ועוד דדילמא איצטריך הקישא לכדדרשינן לקמן בשמעתא דבכור בהמה טמאה לא תחלוק בו בין לדורות בין באותה שעה בשה ולדורות נמי נפקא מינה בהמה דרשא דגמרי מינה פודה וחוזר ופודה כמו שפטר במדבר שה אחד של בן לוי כמה פטרי חמור של ישראל ועוד איצטריך לר' אלעזר דדרש בסוף פרקין (יב:) מה בכור אדם חייב באחריותו אף בכור בהמה חייב באחריותו וא"ל היינו טעמא דרבא דדווקא באדם שקודשת לויה גורמת הפקעת בכורה שייך לעשות ק"ו אבל בבהמה שאין קדושת הגוף של לוים שתפקיע את עצמו. פ"ה לרבא פוטרין דמתמיהין איירי בפדיון הבן וקשה דבפטר חמור [7] עפקינן ופר"ת דף ה"ק מתמיהין כהנים ולוים פטורין מפדיון פטר חמור מה טעם דהם עצמן פטורין מק"ו לכן אתמעינן בהמה טמאה מדלאתקש לאדם ולשון הכי קאמר ק"ק לפי זה: **דלא** הוה ליה שה דאפקע לא ליפקע. וא"ת מ"מ ק"ו מיהא איתא דהא שה של בן לוי פטרי חמורים של ישראל אבל שאר לוים שלא היה להם שה וא"ל אין לו הם שה ומ"ל אין לו אחד מתת בהמה של ישראל ומ"מ בדליה כשים לו עבדינן ק"ו: **בן** חדש דאפקע ליפקע. לא קאמר בלוי בכור בן חדש דאפקע בכור ישראל ליפקע דאין בכור אפקע בכור אלא ה"ק בן חדש דיש בה לוויות שבו להפקיע בכורות ישראל ליפקע בכורות עצמו כיון שכיולא בו בפשוט אפקע בכורות ישראל אבל אותו שהיה אפקע בו בהמה שעה לא אפקע בכורות של עצמן ואע"פ שאחרי כן נעשה בן חדש וכן בבכורות משם ואילך דכיון דבאותה שעה לא לוויות כדלדרש בסמוך והיו בהוייתן יהו: **בפטר** רחם תלה רחמנא. פ"ה כיון דרחם דהך לויה הוא [אין] משכחת לוויה כולן פוטרין אפי' פחות מבן חדש בן לויה [2] פטור משמע ארש"ל הך פרכא לענין פטור בהמה שהורה של לוים דאפי' פטרו אינהו כולן זה לזה ואין משמע דין [3] אבל לגמרי אתרמא בשאינו בפטר רחם [4] בבן לוי שהוא פחות מבן חדש אין בו שום גריעותא אלא בשה שהוא פחות מבן חדש והרי הוא בן לוי וכיון דבפטר רחם תלה רחמנא [5] מה שהוא בן לוי משייהו לוי ואע"פ שאין אביו לוי: **ואהרן** שלא היה באותו מנין.[6] פ"ה לא הוא ולא בהמותיו אלא שהקפיעו כולן לא לפקעו בכורה דידיה משמע שהוא כמו כן הקשות דלא לפקע בכורת עצמו וא"ל לומר כן דלא היה אהרן בכור דמריס גדולה ממנו ג' שנים כדאמר במדרש [ויק' פ' שמות] כמו שהיה אהרן גדול ממשה ג' שנים וא"ת מאי קשה ליה מאהרן טפי מג' מאות בכורים של לוים שלא נמנו בהדי כ"ב אלף כדלקמן ויש לומר נהי דלענין כ"ב אלף לא נמנו משום דליו לבכור שיפקיע עצמו מכל מקום נמנו במנין לויס אבל אהרן לא נמנה כלל:

מה

גבי פטר חמור דהכי אמרי' עלה בסמוך וא"ת ואביי מה יתרץ אמאי לא פטרי' להו מבכור בהמת טהורה מהאי קו"ח ואין לומר דהדר ביה אביי מקו' דרבה דהא בסמוך אמרי' א"ל רב ספרא לאביי לדידך דאמרת וכו' משמע שעמד בדיבורו וי"ל דאביי סבר [דלא הו'] הק"ח גמור לענין פטור בהמה טהורה של לוים דאפי' פטרו אינהו של ישראל במדבר לא של לוים עצמן דכיון דחזי לחקדש בקדושת הגוף לתקריב והקב"ה חפץ בלוים כי בעבודת קרבן לא תפקע קדושת בכורתם לפי שהשם יוצה בקרבנם אבל בפטר חמור דלא חזי להקרבה דליכא רק קדושת דמים הוי הק"ח גמור דדין הוא שתפקע של עצמן ורבא לא ס"ל כן והר"ן ז"ל הקשה עוד דהא אמרינן בסמוך דאותו היום שהוקם המשכן קרבו בכורות (וכתב ג) דר"ל הבכורות שנולדו מכאן ואילך אבל בכורות שהיו בשעת המנין בחומש הפקודים היו פטורים מכל בכור בהמה טהורה דבהמתן של (ישראל) [לוים] יפטר אותם הא ליכא למימר הכי דהא בתר הכי קאמר דמאותו היום ואילך קידש דמשמע בלא הפסק מאותו ואילך שהוקם המשכן אלמא משמע שלא היו פטורים גם אותם שהיו במנין ועו"ק דהא רוצה למיגמר לקמן שה מדורות לגבי דשיים דלוים פטרו פטרי חמוריהם דישראל וא"כ כיון דגמרי שעה מדורות דומיא דרוצה אף שה בהמה טהורה אף שעה נמי אע"ג דקא דחי ליה הלתמודא מ"מ משום האי טעמא לא דחי ליה אלא מכח פירכא אחרת לכן נראה למורי הרב פרץ ז"ל דודאי בהמתם של לוים לא פטרו רק בהמה טמאה וכ"ת מאי מק' רבא לאביי הכי קאמר רבא כיון דחזיתן שהשל לוים מפקיע פטר חמור של ישראל ומשוי ליה שהוא מותר בהנאה דפטר חמור קודם שיפדה אסור בהנאה כו' יהודה דהכי קיי"ל ובשביל אותה הפקעה לא נכנסה בהמה טהורה דלוים בשום קדושה ובשום איסור א"כ כמו כן יש לנו לומר דבהמה טהורה של לוים הפקיע קדושת בכור בהמה של לוים אע"ג דהאי קדושת הגוף והאי קדושת הגוף מ"מ אין לחלק אלא היכא דקדושת דמים מתחללת על דבר של חולין דההוא חולין נכנס בקדושה תחתיו אבל הכא דלא נכנס השה בקדושה תחת הפטר חמור אין לחלק והכי פרך רבא ליפטרו הלוים אפי' מבהמה [טהורה] אע"ג דלא הקפיעה לגבי ישראל כי אם הטבאה מ"מ כיון דבהמה טהורה לוים שייך בהו קדושת הגוף היא היא המפקיע שלא מטעם

ג) [ולי דל"ל ובאמת י"ל הקושיא דמעינו דלא מנו אלא בכורי דישראל לחודייהו לפי וכו'. ב) דבני רבינו שבנים וטולכים על קושית תוס' דמ"מ בדבא דלוים ליה ק"ו דאביי ליה ק"ו אמאי לא ס"ל וכ"מ).